

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN DIVERSE ONDERWIJSDECRETEN, WAT BETREFT DE FLEXIBLISERING VAN DE ORGANISATIE VAN DE LEVENSBESCHOUWELIJKE VAKKEN

Samenvatting

Dit decreet verbetert de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken door scholen meer flexibiliteit te bieden en door een administratieve vereenvoudiging bij de aanstelling van een leerkracht levensbeschouwelijke vakken. In het licht van de toekomstige besparingsoefening biedt het decreet ook de mogelijkheid aan schoolbesturen om de dienstanciënniteit die leerkrachten levensbeschouwelijke vakken verwerven, te valoriseren in functie van maximale tewerkstellingsmogelijkheden in een ander vak.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 stelt het volgende:

"Het opsplitsen van leerlingen in het officieel onderwijs per levensbeschouwing is organisatorisch moeilijk. We maken daarom voor het officieel onderwijs de omslag naar een model waarin we twee uur interlevensbeschouwelijke dialoog voorzien in het basis en secundair onderwijs binnen de lessentabel."

In de Vlaamse Begroting 2025-2029, toegevoegd aan het Regeerakkoord, is daarnaast een besparing op de levensbeschouwelijke vakken van 33 miljoen in 2026 en 100 miljoen per jaar vanaf 2027 voorzien.

B. Inhoud

1. Probleemstelling en omgevingsanalyse

1.1. Huidige context

Het recht op levensbeschouwelijk onderricht op school is verankerd in de Grondwet (art. 24). Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben recht op morele of religieuze opvoeding ten laste van de gemeenschap.

In het vrij onderwijs kunnen scholen ervoor kiezen om één der erkende godsdiensten (anglicaanse, Israëlitische, islamitische, protestantse, orthodoxe en rooms-katholieke), niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing (of eigen cultuur en religie in het secundair onderwijs) of een keuze tussen een of meerdere godsdiensten en/of niet-confessionele zedenleer aan te bieden.

Het zijn de scholen die bepalen welke levensbeschouwelijke vakken er worden aangeboden. Er worden wekelijks twee aanvullende lestijden voor het inrichten van de levensbeschouwelijke vakken gesubsidieerd in het basisonderwijs. Vanuit de basisomkadering kan er wekelijks maximaal 1 uur bijkomend worden ingezet voor levensbeschouwing. In het secundair onderwijs krijgen scholen wekelijks twee uren-leraar, voorbehouden voor het onderwijzen van de vakken godsdienst, niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing en eigen cultuur en religie.

Scholen van het officieel onderwijs bieden tot het einde van de leerplicht de keuze aan tussen onderricht in één der erkende godsdiensten (anglicaanse, Israëlitische, islamitische, protestantse, orthodoxe en rooms-katholieke) en de niet-confessionele zedenleer (art. 24, §1, laatste lid Gw). Scholen bieden dus per definitie al deze levensbeschouwelijke vakken aan. Het is de vraag van de ouders die bepaalt welke levensbeschouwelijke vakken er effectief worden ingericht. Alle leerlingen volgen twee uur per week een levensbeschouwelijk vak tenzij ze om een vrijstelling vragen. Leerlingen kunnen kiezen voor een vrijstelling bij religieuze of morele bezwaren, maar ze zijn verplicht om de vrijgekomen lesuren te gebruiken voor de eigen ethische vorming.

De overheid legt geen minimumdoelen of eindtermen vast voor de levensbeschouwelijke vakken. Het zijn de erkende instanties van de erkende erediensten en de erkende vereniging van de niet-confessionele gemeenschap (hierna: EI&V) die de inhoud autonoom vastleggen en de lesgevers voordragen en inhoudelijk evalueren (de evaluatie van de leerkracht gebeurt in samenspraak met de schoolleider). De leerplannen zijn de exclusieve bevoegdheid van de EI&V. Deze bevoegdheid voor de EI&V vloeit voort uit artikelen 19, 21 en 24 van de Grondwet. De leerplannen moeten wel in overeenstemming zijn met de internationale en grondwettelijke beginselen inzake de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder en respecteren de goedgekeurde eindtermen en minimumdoelen. Verder respecteren de leerplannen ook de interlevensbeschouwelijke competenties.

Uit de bevoegdheden en werking van de EI&V volgt dat het levensbeschouwelijk onderwijs in Vlaanderen tot doel heeft om leerlingen in te wijden in een specifieke religieuze traditie. Het doel is om hen te helpen de geloofsovertuigingen, praktijken en waarden van die religie te begrijpen en te internaliseren. Leerkrachten levensbeschouwelijke vakken worden niet alleen verwacht inhoudelijk expert te zijn in hun vakgebied, maar mogen ook getuigend lesgeven vanuit een specifieke levensbeschouwelijke identiteit. In het levensbeschouwelijk onderwijs staat het

principe centraal dat men lesgeeft in een bepaalde levensbeschouwing, eerder dan over de levensbeschouwingen.

1.2. Organisatorische uitdagingen

De organisatie van het levensbeschouwelijk onderwijs in het officieel onderwijs stelt scholen voor grote uitdagingen, bijvoorbeeld bij het opstellen van de lessenroosters, de versnipperde opdrachten van leraren, de vele verschillende levensbeschouwingen die aangeboden worden, het lerarentekort, het voorzien van voldoende lokalen, etc. De berekening van de aanvullende lestijden in het basisonderwijs en de uren-leraar in het secundair onderwijs voor levensbeschouwelijke vakken is ingewikkeld. Voor levensbeschouwingen met weinig leerlingen leidt dit soms tot de toekenning van aanvullende lestijden in verschillende scholen voor zeer weinig leerlingen.

De berekening van de omkadering voor levensbeschouwelijke vakken is gebaseerd op (klas)splitsingsnormen. Deze normen worden toegepast op de gebruikelijke teldag (meestal 1 februari van het schooljaar voordien). Er dienen tijdens het lopende schooljaar herrekeningen te gebeuren als een bepaald levensbeschouwelijk vak wegvalt of voor het eerst wordt ingericht. Door de zeer lage klassplitsingsnormen voor de minder gevolgde cursussen, hebben die herrekeningen vaak een organisatorische weerslag, aangezien klassen snel moeten opgesplitst worden.

1.3. Grondwettelijke context

1.3.1. Het recht op levensbeschouwelijk onderwijs

Het recht op levensbeschouwelijk onderwijs is opgenomen in artikel 24 van de Grondwet. De relevante passages van artikel 24 luiden als volgt:

"§ 1. (...) De scholen ingericht door openbare besturen bieden, tot het einde van de leerplicht, de keuze aan tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer. [In wat volgt aangeduid als art. 24 § 1, vierde alinea] (...)

§ 3. (...) Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding."

Artikel 24 § 1, vierde alinea Gw. houdt in essentie een verplichting in voor officiële scholen om een keuze aan te bieden tussen de diverse levensbeschouwingen. Paragraaf 3 waarborgt het recht van vrije scholen om een vorm van morele of religieuze opvoeding aan te bieden ten laste van de Gemeenschap. De organisatievrijheid van de erediensten wordt gewaarborgd in artikelen 19 en 21 van de Grondwet.

Het keuzerecht voor leerlingen uit artikel 24 § 1, vierde alinea Gw., wordt strikt geïnterpreteerd. Het Grondwettelijk Hof formuleert dit als volgt:

*"Door de openbare overheden die scholen inrichten, te verplichten de keuze te bieden tussen het onderwijs in een van de erkende godsdiensten en dat in de niet-confessionele zedenleer, heeft de Grondwetgever een fundamenteel recht omschreven. Ten aanzien van dit onderricht moet, wegens de aard van de in het geding zijnde beginselen, een gelijke vrijheid, en niet een vrijheid die min of meer omvangrijk is naar gelang van het aantal leerlingen, worden gegarandeerd."*¹

Uit de Grondwet volgt dus de verplichting voor het officieel onderwijs om aan elke leerling de vrije keuze tussen onderwijs in een van de erkende godsdiensten of niet-confessionele zedenleer aan te bieden. Het recht op levensbeschouwelijk onderwijs geldt bovendien voor elke leerling en kan niet afhankelijk worden gesteld van een minimumaantal leerlingen. Het Grondwettelijk Hof stelt het als volgt:

*"De beginselen verankerd in de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet worden in acht genomen: het bestaan van een les godsdienst of zedenleer is geenszins afhankelijk van het aantal ingeschreven leerlingen."*²

Omdat de besparingen ingaan vanaf schooljaar 2026-2027 worden enkele maatregelen genomen om de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken te verbeteren en om de besparingen te realiseren.

1.3.2. Ingrijpen in organisatie en financiering

Verplichte organisatorische en financiële optimalisaties binnen het lessenrooster zijn grondwettelijk mogelijk in zoverre ze de geboden keuze niet verhinderen, ondermijnen of bestraffen en moeten bovendien getoetst worden aan de inrichtingsvrijheid.

Er zijn dus mogelijkheden voor organisatorische en financiële optimalisaties. Het is vaste adviespraktijk van de Raad van State en het Grondwettelijk Hof dat het recht op subsidiëring beperkt wordt door de noodzaak om de beschikbare financiële middelen te verdelen onder de verschillende opdrachten van de gemeenschap. Zo stelt het Grondwettelijk Hof specifiek wat betreft de levensbeschouwelijke vakken het volgende:

"Uit de parlementaire voorbereiding van het aangevochten decreet volgt dat de decreetgever het voorzichtig en besparend beheer (« gestion prudente et rigoureuse ») heeft willen uitbreiden tot de lessen godsdienst en zedenleer waardoor het reeds mogelijk zou zijn geweest te bezuinigen in de organisatie van de andere lessen, een einde heeft willen maken aan het buitengewoon preferentiële

¹ GWH 15 juli 1999, nr. 90/99.

² GWH 15 juli 1999, nr. 90/99, B.6.3.

stelsel (« régime extraordinairement préférentiel ») die de minst gevolgde lessen genoten en moeilijkheden met betrekking tot de organisatie heeft willen doen verdwijnen (Franse Gemeenschapsraad, C.R.I., 1997-1998, nr. 15, pp. 40, 41, 85 en 86). Hoewel dergelijke doelstellingen wettig zijn, mogen zij niet indruisen tegen de in artikel 24 van de Grondwet verankerde beginselen. Elke maatregel die van dien aard zou zijn dat hij de in artikel 24, § 1, vierde lid, geboden keuze verhindert, ondermijnt of bestraft zou, al was die economisch gerechtvaardigd, die bepaling schenden.”³

In die zaak oordeelde het Grondwettelijk Hof dat de wijzigingen aan het financieringssysteem van de levensbeschouwelijke vakken door de Franse Gemeenschap in overeenstemming waren met de Grondwet. Het betrof een verregaande aanpassing van de financiering van de levensbeschouwelijke vakken waarbij leerjaren van de minder gevolgde cursussen werden gegroepeerd in graadklassen bij weinig leerlingen. Daarbij werd het verplicht parallelisme losgelaten.

De overheid heeft dus een zekere vrijheid om in te grijpen in de organisatie en financiering van het levensbeschouwelijk onderwijs en om bijvoorbeeld beleidsmaatregelen te nemen die ervoor zorgen dat er op een meer rationele en efficiënte manier wordt omgegaan met overheidsmiddelen. Zeker ook in het licht van het lerarentekort voor sommige levensbeschouwelijke vakken kunnen grotere klasgroepen een antwoord bieden op dit tekort. Daarbij moet de overheid wel garanderen dat de keuzevrijheid van de ouders niet verhinderd wordt en de mogelijkheid om daadwerkelijk les te geven niet te zeer gehypothekeerd wordt.

2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

2.1. Organisatorische optimalisaties

De organisatie van de levensbeschouwelijke vakken vormt een uitdaging. Er worden dan ook verschillende maatregelen genomen om de organisatie van het levensbeschouwelijk onderwijs te flexibiliseren.

Ten eerste wordt het mogelijk gemaakt voor scholen om de lessen van het levensbeschouwelijk onderwijs te bundelen en bijvoorbeeld 4 uren levensbeschouwelijk onderwijs per 2 weken aan te bieden. Deze flexibiliteit biedt scholen meer ruimte om rekening houdend met de lokale context het levensbeschouwelijk onderwijs te organiseren. Voor de berekening van de omkadering blijft wel gerekend worden met (gemiddeld) 2 uur per week. Deze toegekende omkadering kan echter flexibel en gebundeld ingezet worden.

³ GwH nr. 90/99 van 15 juli 1999.

Ten tweede zal de mogelijkheid voorzien worden om de cursussen niet meer parallel te organiseren. In het basisonderwijs is immers voorzien dat deze cursussen verplicht parallel moeten worden georganiseerd. Het loslaten van het verplicht parallelisme kan er niet toe leiden dat leerlingen die een bepaalde levensbeschouwelijke cursus volgen, meer of andere lessen krijgen dan leerlingen die kiezen voor een andere levensbeschouwelijke cursus. Aangezien het verplicht parallel aanbieden van de levensbeschouwelijke vakken in de desbetreffende besluiten van de Vlaamse Regering wordt geregeld (zie bijv. artikel 18 BVR van 17 juni 1997 betreffende de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs) zal dit ook via besluit gewijzigd worden.

Bovendien laat het financieringssysteem toe dat lestijden volgens het bestaande mechanisme worden overgedragen. Ook maken de recente aanpassingen van de regelgeving over lesbijwoning in een andere school in het basisonderwijs en interactief afstandsonderwijs in het secundair onderwijs het mogelijk om alles flexibeler te organiseren.

Verder wordt meer vrijheid voor schoolbesturen gecreëerd bij de aanwending van de cursussen levensbeschouwelijk onderwijs. We maken het mogelijk dat uren die worden berekend voor één bepaalde levensbeschouwing kunnen worden aangewend voor een andere levensbeschouwing. Dit kan enkel als de overdracht niet tot gevolg heeft dat er bijkomende TBSOB wordt gecreëerd. Dit biedt flexibiliteit voor directies, bijvoorbeeld in scholen met meerdere vestigingsplaatsen, om middelen te herverdelen over de levensbeschouwelijke vakken zodat alle leerlingen hun recht op levensbeschouwelijk onderwijs gevrijwaard zien binnen een voor de school organiseerbaar kader.

Door het creëren van deze mogelijkheden krijgen scholen, gemeenten en de scholengroepen van het Gemeenschapsonderwijs meer ruimte om onderling af te stemmen en afspraken te maken over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken, zonder dat er hiervoor bijkomende verplichtingen over samenwerkingen worden opgenomen.

Verschillende van deze maatregelen sluiten ook aan bij de voorstellen die zijn opgenomen in het jaarverslag 2022-2023 en 2023-2024 - inspectie en begeleiding levensbeschouwelijke vakken van de EI&V over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. De EI&V hebben deze uitdagingen onderzocht samen met het OVSG in de OVSG-resonantiegroep. Zo worden er maatregelen voorgesteld om lesuren/lestijden levensbeschouwelijke vakken samen te nemen en worden onder meer het (tijdelijk of gedeeltelijk) loslaten van de parallelle organisatievorm en het organiseren van LBV via interactief afstandsonderwijs voorgesteld.

2.2. halvering van de voorafname op het werkingsbudget voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken

De besparingen op de omkadering van de levensbeschouwelijke vakken gebeuren via besluit van de Vlaamse Regering. Met dit decreet wordt er bespaard op de voorafname van op het werkingsbudget voor het officieel onderwijs omdat ze meerdere levensbeschouwingen moeten aanbieden. Aangezien het totaal aantal uren levensbeschouwing dat zal worden aangeboden in het officieel onderwijs sterk zal dalen vanaf schooljaar 2026-2027, wordt de voorafname gehalveerd in 2027 en de daaropvolgende jaren.

2.3. Personeel

We willen zoveel mogelijk gemotiveerde en opgeleide leerkrachten aan boord houden. De leerkrachten levensbeschouwelijke vakken, die naar aanleiding van de door te voeren besparing of in de toekomst lesuren zouden verliezen, willen we maximale kansen bieden op een andere positie binnen onderwijs. Om dat te kunnen doen, werken we zoveel mogelijk drempels in de regelgeving weg. Zo maken we in dit decreet mogelijk dat schoolbesturen de verworven dienstanciënniteit van leerkrachten levensbeschouwelijke vakken kunnen meenemen naar een ander vak of ambt.

Naast deze maatregelen zullen we ervoor zorgen dat vastbenoemde leerkrachten levensbeschouwelijke vakken kunnen worden wedertewerkgesteld.

Het principe van de voordracht door de erkende levensbeschouwelijke instantie of vereniging van een personeelslid als leerkracht levensbeschouwelijk onderricht wordt vervangen door een visum, dat toegekend wordt door de bevoegde instantie, en elk personeelslid bij een aanstelling als leerkracht levensbeschouwelijk onderricht moet kunnen voorleggen. Analooq aan de werkwijze in de Franstalige Gemeenschap, zal het visum gelden als bewijs dat het personeelslid door de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of door de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer geschikt wordt geacht om de betrokken godsdienst, respectievelijk de niet-confessionele zedenleer te onderwijzen. Het bezit van dit visum wordt voor een personeelslid dat een aanstelling wenst in een ambt van leerkracht levensbeschouwelijk onderricht dan een specifieke bijkomende aanstellingsvoorwaarde.

Door het bezit van een visum als bijkomende aanstellingsvoorwaarde in te schrijven in de decreten rechtspositie wordt de aanstellingsprocedure van een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht vereenvoudigd.

Nu voorziet de regelgeving immers dat een directeur of een schoolbestuur bij elke aanstelling in elke loopbaanfase (tijdelijke aanstelling, vaste benoeming, nieuwe affectatie, mutatie, ...) van een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht moet rekening houden met een voordracht van het personeelslid in kwestie door de

bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of door de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer. Zonder deze voordracht kan de directeur of het schoolbestuur immers geen rechtsgeldige aanstelling of vaste benoeming toewijzen aan een personeelslid als leerkracht levensbeschouwelijk onderricht. Elke aanstelling vergt dus telkens een vraag aan en een tussenkomst van de betrokken bevoegde instantie, ook als er omwille van tijdelijke afwezigheid een vervangende leerkracht moet aangesteld worden.

Door de individuele voordracht voor elke loopbaanfase voor een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht te vervangen door een algemene voorwaarde, nl. het bezitten van een visum van de bevoegde instantie als aanstellingsvoorwaarde, worden de opeenvolgende loopbaanfases voor een directeur en schoolbestuur administratief vereenvoudigd. Het volstaat dan immers dat een directeur of schoolbestuur bij een tijdelijke aanstelling of vaste benoeming nagaat of het betrokken personeelslid als leerkracht levensbeschouwelijk onderricht in het bezit is van een geldig visum voor het onderwijzen van de betrokken godsdienst of voor de niet-confessionele zedenleer. Er is dan geen toetsing bij de inspecteur levensbeschouwelijke vakken meer nodig voor elke nieuwe aanstelling of benoeming, wat de organiseerbaarheid van het levensbeschouwelijk onderwijs voor de school en het schoolbestuur vergemakkelijkt.

Het vervangen van de voordracht door een visum doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de bevoegde instantie van de betrokken eredienst of van de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer. Door het principe van de toekenning van een visum behouden zij hun bevoegdheid om inhoudelijk te bepalen of een personeelslid al of niet geschikt is voor het onderwijzen van de betrokken godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer. Deze bevoegdheid houdt ook in dat de bevoegde instantie te allen tijde het visum kan intrekken als zij van mening is dat het personeelslid in kwestie niet langer geschikt is om de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer te onderwijzen.

3. Impactanalyse

3.1. Kind- en Jongereneffectrapport (JoKER)

In het Regeerakkoord is een besparing opgenomen op de levensbeschouwelijke vakken. In het regeerakkoord is ook de omslag naar twee uur interlevensbeschouwelijke dialoog in plaats van de levensbeschouwelijke vakken voorzien. Het aantal uren levensbeschouwing wordt in voorliggend decreet dus niet verminderd. Hierop wordt dus niet verder ingegaan in de JoKER.

Leerlingen in het officieel onderwijs hebben het recht op de keuze tussen de verschillende levensbeschouwelijke vakken. Dit keuzerecht verzekert de vrijheid van religie van het kind en de ouders. Echter is de huidige uitwerking van dit systeem zeer complex en duur. Daarom is in het Regeerakkoord een doelstelling opgenomen om de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken te verbeteren en om te besparen.

De nulloptie (niet-besparen) is hier dus geen mogelijkheid. Uit dit decreet volgt dat de 2 uren levensbeschouwelijk onderwijs gegarandeerd blijven voor elke leerling. Voor de besparingen die opgenomen worden in de besluiten van de Vlaamse Regering zal er dus rekening gehouden moeten worden met het grondwettelijk verzekerde recht op levensbeschouwelijk onderwijs.

Verder wordt de mogelijkheid gecreëerd om de lessen te bundelen en bijvoorbeeld vier uur levensbeschouwelijk onderwijs te geven om de twee weken in plaats van twee uur. Deze mogelijkheid biedt meer flexibiliteit aan scholen dan de nulloptie (wekelijks twee uur) en tegelijkertijd blijft het recht op levensbeschouwelijk onderwijs gegarandeerd. Er is dus geen nadelig effect op de doelgroep (de kinderen die levensbeschouwelijk onderwijs volgen).

3.2. Budgettaire impact

Alleen de halvering van de voorafname op het werkingsbudget heeft een budgettaire impact. Een halvering van de voorafname voor levensbeschouwingen komt overeen met een besparing van:

Voorafname LBV	2026	Halvering voorafname
Basisonderwijs	€ 7.391.147,00	€ 3.695.573,50
Secundair onderwijs	€ 7.196.613,00	€ 3.598.306,50
Totaal		€ 7.293.880

Het begrotingsakkoord werd verleend op 24 maart 2026.

Voor het overige heeft dit decreet geen budgettaire impact. De budgettaire impact zal blijken uit de wijzigingen van de desbetreffende besluiten van de Vlaamse Regering.

3.3. Bestuurlijke impact

Voorliggende decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel.

4. Implementatie

Dit decreet zal in werking treden op 1 september 2026. De uitvoering start dus vanaf het schooljaar 2026-2027.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Advies van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR)

De VLOR gaf op 26 februari 2026 advies over het voorontwerp van decreet. De VLOR erkent de organisatorische uitdagingen van het levensbeschouwelijk onderwijs. Voor de VLOR is het echter onduidelijk waarom dit wordt gekoppeld aan een besparingslogica.

De VLOR stelt dat ze onvoldoende informatie heeft om de efficiëntie en effectiviteit van de maatregelen in te schatten. Daarvoor zijn de uitvoeringsbesluiten nodig. Zo stelt de VLOR zich de vraag of het verhogen van de splitsingsnormen niet ingaat tegen de beslissing om enkel nog klassieke schoolgebouwen te financieren. Daarnaast vraagt de VLOR zich af of de maatregelen op termijn geen impact gaan hebben op de eigenheid van de levensbeschouwelijke vakken en op de kwaliteit. Ook stelt de VLOR zich de vraag of de keuzevrijheid niet in het gedrang komt.

Verder wijst de VLOR op een mogelijke bijkomende investeringskost om de voorgestelde organisatorische maatregelen toe te passen (bijv. organisatie van vervoer, organisatie van interactief afstandsonderwijs etc.) en stelt de VLOR zich de vraag of scholen voldoende tijd krijgen om de maatregelen te implementeren.

Zoals zeer uitdrukkelijk in het voorontwerp van decreet opgenomen, wordt het recht op levensbeschouwelijk onderwijs gegarandeerd. Vanaf het moment dat er één leerling een levensbeschouwelijke cursus wil volgen, ontvangt de school middelen om die cursus in te richten. Dat wijzigt niet. Het recht op levensbeschouwelijk onderwijs wordt dus in elke school gegarandeerd. Daardoor komt de keuzevrijheid niet in het gedrang. Ook zullen de splitsingsnormen nooit zo hoog liggen dat scholen verplicht worden om klassen van 40-50 leerlingen in te richten. Als laatste wijzigt er niets aan de inhoud van het levensbeschouwelijk vak. De erkende instanties en vereniging blijven bevoegd de inhoud van het vak. Er worden enkel organisatorische optimalisaties genomen.

Wat betreft de vragen met betrekking tot de organisatie binnen de scholen, kan worden meegegeven dat scholen altijd de vrijheid hebben om al dan niet te kiezen voor lesbijwoning in een andere school, werken via interactief afstandsonderwijs etc. Bovendien zijn er met Digiplan al veel investeringen gedaan in de ICT-infrastructuur. Ook zullen scholen tijdig geïnformeerd worden over de wijzigingen.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gemeenschapsbevoegdheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet rechtspositie personeelsleden
gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991

- parallel Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet rechtspositie personeelsleden
gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991

Artikel 2 en 9

Het begrip visum wordt gedefinieerd voor toepassing in de decreten rechtspositie
van 27 maart 1991.

Het visum is een schriftelijke verklaring die de bevoegde instantie van de betrokken
godsdienst of de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer aan een
personeelslid aflevert en die bevestigt dat het personeelslid in kwestie geschikt
wordt geacht voor het onderwijzen van de godsdienst of de niet-confessionele
zedeleer.

Het visum geldt voor onbepaalde duur. De bevoegde instantie van de betrokken
godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer kan het visum weliswaar ten
allen tijd intrekken als ze conform haar bevoegdheden van mening is het
personeelslid in kwestie niet langer geschikt acht om de betrokken godsdienst of
de niet-confessionele zedenleer te onderwijzen.

Artikel 3 en 10

Deze artikelen geven in het GO! de raad van bestuur en in het gesubsidieerd
onderwijs het schoolbestuur de mogelijkheid om de dienstanciënniteit die een
leermeester levensbeschouwelijke vakken in dat ambt verworven heeft, bij een
aanstelling in een ander wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend
personeel in het basis- of secundair onderwijs voor maximaal 290 dagen mee te
nemen. Hierdoor worden ook de kansen van de leraar verhoogd. Bij een
verplichting zou een schoolbestuur immers minder geneigd kunnen zijn om over te
gaan tot de aanstelling in een ander ambt.

Artikel 8

Het principe van de voordracht door de bevoegde instantie van de betrokken
godsdienst of door de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer van
een personeelslid als leerkracht levensbeschouwelijk onderricht bij een tijdelijke
aanstelling en een vaste benoeming wordt vervangen door de toekenning van een
visum dat een personeelslid bij een aanstelling als leerkracht levensbeschouwelijk
onderricht kan voorleggen. Dit visum geldt als bewijs dat het personeelslid door de
bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of door de bevoegde instantie van
de niet-confessionele zedenleer geschikt wordt geacht om de betrokken
godsdienst, respectievelijk de niet-confessionele zedenleer te onderwijzen. Het

bezit van dit visum wordt voor een personeelslid dat een aanstelling wenst in een ambt van leerkracht levensbeschouwelijk onderricht dan een specifieke bijkomende aanstellingsvoorwaarde.

Artikel 4 en artikel 11

Het visum geldt als een bijkomende aanstellingsvoorwaarde voor de tijdelijke aanstelling in een opdracht in een betrekking van leraar levensbeschouwelijk onderricht.

Het bezit van het visum als aanstellingsvoorwaarde voor een opdracht als leraar levensbeschouwelijk onderricht houdt in dat de directeur of het schoolbestuur het bezit van dat visum samen met de andere decretale aanstellingsvoorwaarden controleert bij de tijdelijke aanstelling van het betrokken personeelslid.

Het vervangen van de voordracht door de toekenning van een visum door de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of door de bevoegde instantie van de niet-confessionele zedenleer doet geen afbreuk aan de ondersteunende en coördinerende rol die de bevoegde instantie ook vandaag al heeft. Ook bij de toekenning van het visum in functie van de geschiktheid van een personeelslid als leraar levensbeschouwing zal de bevoegde instantie dergelijke rol kunnen blijven opnemen. Een directeur in het gemeenschapsonderwijs en een schoolbestuur in het gesubsidieerd onderwijs zullen dan ook nog steeds een beroep kunnen doen op de bevoegde instanties met bv. vragen over beschikbare leraren levensbeschouwing voor het invullen van opdrachten. Daarnaast blijven de bevoegde instanties hun decretale bevoegdheden behouden en vervullen in het kader van de beoordeling van tijdelijke leraren levensbeschouwing en het functioneren en evalueren van deze leraren.

Artikel 5 en 6

Het bezit van een visum voor het onderwijzen van de betrokken godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer wordt een bijkomende aanstellingsvoorwaarde voor het betrokken personeelslid.

Dat houdt in dat er bij een affectatie of mutatie van een personeelslid dat benoemd is als leraar levensbeschouwelijk onderricht enkel moet nagegaan worden of die vaste benoeming nog steeds in orde is. Er is dan ook geen voordracht meer nodig van de bevoegde instantie voor dergelijke personeelsbewegingen.

Het bezit van het visum toont immers de geschiktheid van het personeelslid in kwestie aan. De plaats van tewerkstelling die wijzigt door een affectatie of mutatie heeft inhoudelijk niets te maken met geschiktheid van het betrokken personeelslid om de godsdienst/zedenleer te onderwijzen.

Dit vergt dan ook geen goedkeuring van een derde partij, maar is een beslissing van de werkgever in kwestie, i.c. het betrokken schoolbestuur met akkoord van

het betrokken personeelslid, net als dit het geval is voor een affectatie of mutatie van een personeelslid in een ander ambt in onderwijs.

Artikel 7 en 12

De bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer die het visum voor een leraar levensbeschouwelijk onderricht uitreikt, kan dit visum ook steeds weer intrekken als ze het personeelslid in kwestie niet langer geschikt acht om de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer te onderwijzen.

Het intrekken van het visum van leerkracht levensbeschouwelijk onderricht door de bevoegde instantie betekent dat het betrokken personeelslid niet langer voldoet aan een decretale aanstellingsvoorwaarde. Dat houdt dan ook in dat er een einde aan de opdracht moet worden gesteld door het schoolbestuur in de vorm van een ambtshalve ontslag. Dat is vandaag trouwens ook al zo wanneer de bevoegde instantie aan het schoolbestuur meedeelt dat het de voordracht van het betrokken personeelslid intrekt.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 13

Dit artikel bepaalt dat de wekelijkse lestijden levensbeschouwelijke vakken gegroepeerd kunnen worden aangeboden (dus bijvoorbeeld om de twee weken vier uur). Het groeperen van de lessen kan er echter niet toe leiden dat er in zijn totaliteit minder lessen levensbeschouwelijke vakken zijn (dus niet 2 uur levensbeschouwelijk onderwijs om de twee weken).

Artikel 14

Er is een voorafname op de werkingsmiddelen in het gewoon basisonderwijs voor het officieel onderwijs omdat ze meerdere levensbeschouwingen moeten aanbieden. Om de meerkosten die voortvloeien uit deze verplichting te vergoeden, wordt per leerling in het officieel onderwijs een voorafname gedaan. Aangezien het totaal aantal uren levensbeschouwing dat zal worden aangeboden in het officieel onderwijs sterk zal dalen vanaf schooljaar 2026-2027, wordt de voorafname gehalveerd in 2027 en de daaropvolgende jaren.

De formulering van het artikel is dusdanig dat er elk begrotingsjaar een halvering van de voorafname is zonder dat deze cumulatieve effecten heeft. Daarom is de passage "deze bespaarde 50% van het vorige begrotingsjaar terug toegevoegd in de berekeningsbasis van de werkingsbudgetten" noodzakelijk.

Artikel 15

Er is een voorafname op de werkingsmiddelen in het buitengewoon basisonderwijs voor het officieel onderwijs omdat ze meerdere levensbeschouwingen moeten

aanbieden. Om de meerkosten die voortvloeien uit deze verplichting te vergoeden, wordt per leerling in het officieel onderwijs een voorafname gedaan. Aangezien het totaal aantal uren levensbeschouwing dat zal worden aangeboden in het officieel onderwijs sterk zal dalen vanaf schooljaar 2026-2027, wordt de voorafname gehalveerd in 2027 en de daaropvolgende jaren.

De formulering van het artikel is dusdanig dat er elk begrotingsjaar een halvering van de voorafname is zonder dat deze cumulatieve effecten heeft. Daarom is de passage "deze bespaarde 50% van het vorige begrotingsjaar terug toegevoegd in de berekeningsbasis van de werkingsbudgetten" noodzakelijk.

Artikel 16

Dit artikel regelt de wijze van aanwending van de lestijden voor de levensbeschouwelijke vakken in het basisonderwijs. De lestijden moeten worden ingezet voor het levensbeschouwelijk vak waarvoor de uren berekend zijn maar het schoolbestuur kan onder voorwaarden de uren-lestijden aanwenden voor een ander levensbeschouwelijk vak dan het vak die de lestijden genereert. Dit kan voor zover het recht op levensbeschouwelijk onderwijs wordt gegarandeerd en voor zover er geen bijkomende TBSOB wordt gecreëerd.

Hoofdstuk 5. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Artikel 17

Dit artikel regelt de wijze van aanwending van de uren-leraar/lesuren voor de levensbeschouwelijke vakken in het secundair onderwijs. De uren-leraar/lesuren moeten worden ingezet voor het levensbeschouwelijk vak waarvoor de uren berekend zijn maar het schoolbestuur kan onder voorwaarden de uren-leraar/lesuren aanwenden voor een ander levensbeschouwelijk vak dan het vak die de uren-leraar/lesuren genereert. Dit kan voor zover het recht op levensbeschouwelijk onderwijs wordt gegarandeerd en voor zover er geen bijkomende TBSOB wordt gecreëerd.

Artikel 18

Dit artikel bepaalt dat de wekelijkse lessen levensbeschouwelijke vakken gegroepeerd kunnen worden aangeboden (dus bijvoorbeeld om de twee weken vier uur). Het groeperen van de lessen kan er echter niet toe leiden dat er in zijn totaliteit minder lessen levensbeschouwelijke vakken zijn (dus niet 2 uur levensbeschouwelijk onderwijs om de twee weken).

Artikel 19

Er is een voorafname op de werkingsmiddelen in het gewoon secundair onderwijs voor het officieel onderwijs omdat ze meerdere levensbeschouwingen moeten aanbieden. Om de meerkosten die voortvloeien uit deze verplichting te vergoeden, wordt per leerling in het officieel onderwijs een voorafname gedaan. Aangezien het

totaal aantal uren levensbeschouwing dat zal worden aangeboden in het officieel onderwijs sterk zal dalen vanaf schooljaar 2026-2027, wordt de voorafname gehalveerd in 2027 en de daaropvolgende jaren.

De formulering van het artikel is dusdanig dat er elk begrotingsjaar een halvering van de voorafname is zonder dat deze cumulatieve effecten heeft. Daarom is de passage "deze bespaarde 50% van het vorige begrotingsjaar terug toegevoegd in de berekeningsbasis van de werkingsbudgetten" noodzakelijk.

Artikel 20

Er is een voorafname op de werkingsmiddelen in het buitengewoon secundair onderwijs voor het officieel onderwijs omdat ze meerdere levensbeschouwingen moeten aanbieden. Om de meerkosten die voortvloeien uit deze verplichting te vergoeden, wordt per leerling in het officieel onderwijs een voorafname gedaan. Aangezien het totaal aantal uren levensbeschouwing dat zal worden aangeboden in het officieel onderwijs sterk zal dalen vanaf schooljaar 2026-2027, wordt de voorafname gehalveerd in 2027 en de daaropvolgende jaren.

De formulering van het artikel is dusdanig dat er elk begrotingsjaar een halvering van de voorafname is zonder dat deze cumulatieve effecten heeft. Daarom is de passage "deze bespaarde 50% van het vorige begrotingsjaar terug toegevoegd in de berekeningsbasis van de werkingsbudgetten" noodzakelijk.

Artikel 21

Dit artikel voorziet in een delegatie naar de Vlaamse Regering om voor het buitengewoon secundair onderwijs de berekeningswijze van de lesuren voor het onderwijzen van de vakken godsdienst, niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing en eigen cultuur en religie te bepalen. Het Grondwettelijk Hof heeft in zijn arrest van 17 maart 2004 (nr. 41/2004) bevestigd dat de delegatie voor de berekeningswijze van de aanvullende lestijden godsdienst, niet-confessionele zedenleer en cultuurbeschouwing in het basisonderwijs in overeenstemming is met het legaliteitsbeginsel. Bijgevolg is ook deze delegatie in overeenstemming met de Grondwet.

Hoofdstuk 6. Slotbepaling.

Artikel 22

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2026.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR